

Rajd szlakiem kurierów spiskich uczniów ZPO w Niedzicy

[Strona główna](#) [Gmina](#) [Aktualności](#)

Rajd szlakiem kurierów spiskich uczniów ZPO w Niedzicy

piątek, Czerwiec 27, 2025

W czasie II wojny światowej przez teren polskiego Spisza przebiegał szlak kurierski noszący kryptonim „Karczma”. Na Spiszu znajdowały się trzy domy kurierskie: u Pawła Bizuba w Trybszu, Dominika Stanka w Łapszach Niżnych i na Wichrowce w Dursztynie. Pod osłoną nocy kurierzy przychodzili do zaufanych gospodarzy, gdzie mogli znaleźć odpoczynek, posilić się, aby następnego dnia ruszyć z misją dalej do kolejnego punktu.

Uczniowie Zespołu Placówek Oświatowych w Niedzicy od klasy IV do VIII 23 czerwca 2025 r. wyruszyli na rajd, którego celem było poznanie działalności kurierów Polskiego Państwa Podziemnego utrzymujących łączność między rządem na uchodźstwie a konspiracją w kraju.

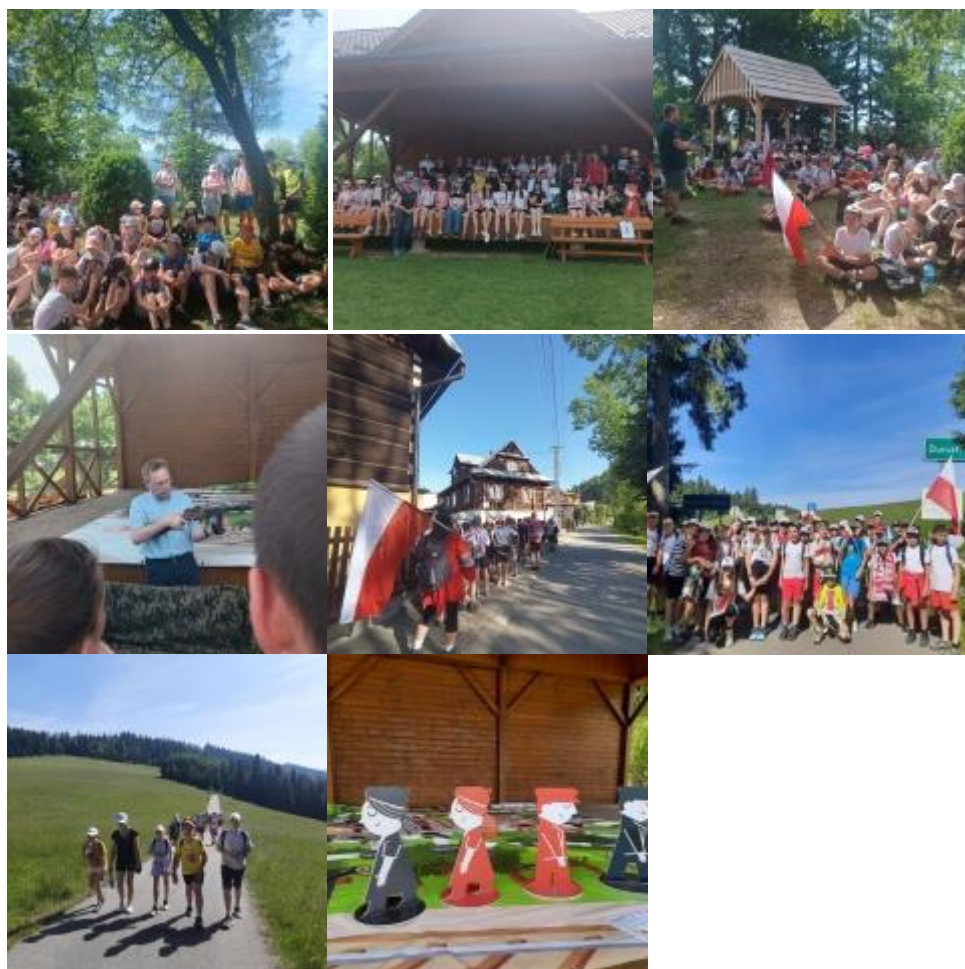
Pierwszym przystankiem na trasie było spotkanie z panem Bolesławem Stankiem, synem Dominika – „gazdy kurierskiego” w Łapszach Niżnych, który w czasie wojny pomagał kurierom. Jego dom i zabudowania gospodarcze były miejscem odpoczynku dla kurierów, zdarzało się, że przebywali tu oni nawet kilka dni, jeśli warunki zewnętrzne nie sprzyjały do dalszej drogi. Trudno nam było uwierzyć, że dom Stanka znajdujący się w centrum wsi był też odwiedzany przez emisariuszy, żołnierzy podziemnego wywiadu oraz działaczy polskiego ruchu oporu. Pan Bolesław opowiadał jednak także o niebezpiecznych momentach takiej współpracy – między innymi o tym, jak nocą w lutym 1942 r. dom został otoczony przez żandarmerię, która aresztowała śpiących kurierów. Na szczęście dzięki znajomościom udało się uwolnić polskich kurierów i wszystko znalazło szczęśliwe zakończenie.

Kolejnym punktem na naszej trasie była Wichrowka, willa w czasie wojny należąca do rodziny Pajorów. Tutaj nasi uczniowie spotkali się z pracownikami Muzeum Armii Krajowej. Wśród nich zaszczylił nas swoją obecnością pan Jarosław Szarek – dyrektor Muzeum AK. Podczas chwili wytchnienia na Wichrowce uczestnicy rajdu mieli możliwość wysłuchania interesującego wykładu pana Arkadiusza Bąka na temat wydarzeń II wojny światowej, działalności kurierskiej oraz roli, jaką odegrała Wichrowka na szlaku kurierskim. Odcinek polski przebiegał bowiem z Warszawy przez Nowy Targ, Waksmund, następnie w Harklowej przekraczał granicę utworzoną w czasie wojny z Generalnym Gubernatorstwem i Słowacją, do której należał obecny polski Spisz. Dalej trasa wiodła przez punkt wymiany poczty w willi Wichrowka w Dursztynie, dalej przez Łapsze Niżne, Spiską Starą Wieś, Kieżmark, Poprad do Połomy. Następnie należało przekroczyć kolejne przejście graniczne słowacko-węgierskie, udając się z Rożniawy do Budapesztu. Na tym odcinku trasy ważną rolę odgrywali kurierzy: Zbigniew Ryś ps. „Zbyszek”, „Fantom” (utworzył trasę sztafetową o kryptonimie „Karczma”); Józef Stanek „Lis” z Łapsz Niżnych (zginął w 1946 r.); Józef Ligęza-Cukier z Waksmunda; Antonina Małasińska „Nina” i Zbigniew Pajor z Wichrowki.

Po wysłuchaniu prelekcji uczniowie w trzech grupach przeszli przez Dursztyn, podziwiając piękną panoramę Tatr, Pienin Spiskich i Gorc, udając się do miejsca związanego z „Panią ze Skałki” – Mieczysławy Faryniak, która w czasie II wojny uratowała rodzinę żydowską Rajców. Uczestnicy rajdu poznali życie i działalność Faryniak oraz domek, w którym mieszkała

– Betejemek, kaplicę św. Ducha i niewielką jaskinię – pustelnię, gdzie przebywała „Pani ze Skałki”, kiedy odstąpiła swój dom ukrywającej się u niej rodzinie żydowskiej. Tu trasę rajdu zakończyli uczniowie klasy IV i V, po czym udali się autokarem pod GOK w Niedzicy. Z kolei pozostałe klasy ruszyły szlakiem zielonym do Krempach. Na trasie nie zabrakło atrakcji przyrodniczych – największe wrażenie wywarły Lorencowe Skałki, a zwłaszcza imponujące Gynśle przypominające swoim wyglądem maczugę Herkulesa w Pieskowej Skale.

W Krempachach wędrowkę zakończyły pozostałe klasy. Po przybyciu uczniów do GOK-u, czekała na nich usmażona kielbasa i woda mineralna przygotowana przez dyrekcję i pracowników szkoły oraz gra wielkoformatowa i pokaz replik broni z okresu II wojny światowej prezentowany przez pracowników Muzeum AK. Na zakończenie rajdu odbyło się wręczenie uczestnikom nagród ufundowanych przez Muzeum Armii Krajowej oraz wspólne zdjęcie.

Wysłane przez Magdalena Świąty w pt., 06/27/2025 - 12:27

<https://www.lapszenizne.pl/aktualnosci/rajd-szlakiem-kurierow-spiskich-uczniow-zpo-w-niedzicy>